

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎี เอกสารต่างๆ และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

- 1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 1.3 รูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 1.4 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 1.5 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 1.6 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

- 2.1 ตัวแปรด้านเพศ
- 2.2 ตัวแปรด้านอายุ
- 2.3 ตัวแปรด้านการศึกษา
- 2.4 ตัวแปรด้านอาชีพ
- 2.5 ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
- 2.6 ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเมือง
- 2.7 ด้านทัศนคติทางการเมือง
- 2.8 ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งทางการเมือง
- 2.9 ด้านการดำเนินงานของภาครัฐ
- 2.10 ด้านผลตอบแทนจากกลุ่มการเมือง

3. บริบทเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.1 ความหมายและแนวคิดของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) มีผู้ให้ความหมายและแนวคิดมากมายหลายอย่างต่างกันออกไปตามประสบการณ์ความสนใจ และบริบทแวดล้อมทางสังคมและการเมือง ซึ่งพอที่จะประมวลประเด็นที่สำคัญของความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังต่อไปนี้

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2550: 14) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การมีประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดสิ่งต่างๆ ที่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตนเอง หรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน (2551 : 9) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมหรือกิจการที่ประชาชนกระทำหรือดำเนินการทางการเมือง โดยความสมัครใจหรือได้รับการจูงใจ โน้มน้าวจากภายนอก เช่น บุคคลอื่น พรรคการเมือง หรือ สถานการณ์ เพื่อต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาล โดยประชาชนได้กระทำการต่างๆ ทั้งที่เป็นทางตรงและทางอ้อม อาจเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือ ต่อเนื่อง และใช้วิธีที่ถูกต้องโดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้น มุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารงานนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น โดยเน้นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง ต้องเป็นการกระทำโดยสมัครใจ

ถวิลวดี บุรีกุล (2552: 11-12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็น กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ รวมทั้งการนำเสนอความคิดเห็น ไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ

อภิไท สอนทอง (2553 : 24) ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าไปมีอิทธิพลในการเลือกผู้นำทางการเมืองในระดับต่างๆ หรือเพื่อเลือกใช้หรือบริหารนโยบายสาธารณะ โดยไม่คำนึงว่าการกระทำนั้นจะเป็นไปโดยสมัครใจหรือไม่ สัมฤทธิ์ผลหรือไม่ ถูกกฎหมายหรือไม่ และการกระทำนั้นก็ไม่จำเป็นต้องต่อเนื่องอีกด้วย

ไวเนอร์ (Weiner. 1971 : 161-164 ; อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. 2549 : 172) ได้ให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” (Political Participation) ว่าหมายถึง การกระทำใดๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะจัดองค์กรหรือไม่ก็ตาม จะเกิดขึ้นเป็นครั้งหรือต่อเนื่อง การกระทำนั้นจะมุ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ ไม่ว่าจะในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น

ฮันติงตัน และโดมิงเกซ (Huntington and Dominquez. 1975: 33 ; อ้างอิงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. 2549: 172) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง กิจกรรม หรือการกระทำของประชาชนที่ต้องมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยการกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจ รวมถึงการเลือกตั้งการร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อให้แน่ใจว่าหรือกดดันรัฐบาล การประท้วง การใช้ความรุนแรง

ฮันติงตัน และ เนลสัน (Huntington and Nelson. 1982 : 4) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง กิจกรรมที่พลเมืองกระทำเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยเขากำหนดขอบเขตไว้เป็นการกระทำกิจกรรมทางการเมืองของคนธรรมดา ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นช่วงๆ ไม่ต่อเนื่องและอาจจะเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น นอกจากนั้นยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรสิ่งที่มีคุณค่าซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดในสังคม ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น อาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงให้เข้าร่วมกันได้

นอกจากนี้ ฮันติงตัน และเนลสัน ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นเรื่องของกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นบทบาทของบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้ทำงานหรือมีอาชีพทางการเมือง เช่น นักการเมือง หรือผู้นำทางการเมือง
3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการแสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ กล่าวคือ เป็นเรื่องของความพยายามที่จะมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล สนับสนุนรัฐบาล เปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาล ตลอดจนสถาบันการเมืองต่างๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นไปได้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย
4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีผลเปลี่ยนแปลงต่อการตัดสินใจของผู้นำหรือรัฐบาลแต่อย่างใด เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีผลมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งมักมีอำนาจทางการเมืองไม่มากนัก และไม่สามารถผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลได้ตลอดเวลา

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1981 : 6) ได้สร้างกรอบพื้นฐานการมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision - making) ซึ่งเป็นการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) โดยอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำของกลุ่มหรือบุคคลในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง โดยการกระทำหรือความพยายามที่เป็นได้ทั้งการแสดงความคิดเห็น การใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง การสนับสนุนหรือคัดค้าน การเรียกร้องสิทธิ ทั้งกิจกรรมในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยการกระทำเหล่านั้นเป็นการกระทำด้วยความสมัครใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เชาวันะ ไตรมาส (2540 : 4) ได้กล่าวเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นแนวคิดที่มีบทบาทสำคัญต่อพรรคการเมืองไทยค่อนข้างมาก เนื่องจากการมีสิทธิและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองผ่านทางองค์การพรรคการเมืองได้ ขณะเดียวกันพรรคการเมืองเองก็ต้องแสวงหาความสนับสนุนจากประชาชน โดยการระดมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ อีกทางหนึ่งด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2551 : 10) กล่าวถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองประเทศ และที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี การมีส่วนร่วมทางการเมือง ยังเป็นทั้งเป้าหมายและ

กระบวนการทางการเมือง คือเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบทางการเมืองประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงต่ำ พิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางสังคมทางการเมือง โดยที่สังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคมนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยต่ำ ถ้ามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง แสดงว่าสังคมนั้นมีการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูง อีกทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวบ่งบอกถึงอุดมการณ์ เจตคติทางการเมืองของประชาชนในชาติได้อีกด้วย

ถวิลวดี บุรีกุล (2552 : 12-15) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นประชาธิปไตยที่ทำให้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงานหากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร ทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นเงื่อนไขหลักของระบบประชาธิปไตย ที่ช่วยให้กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและโครงการต่างๆ ของรัฐบาลเป็นไปด้วยความรอบคอบ ลดความขัดแย้งในสังคม บังเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่ชุมชนและประเทศชาติ ทำให้คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีเป้าหมายสำคัญ คือ นำค่านิยม ความคิดเห็นของสาธารณชนเข้าสู่การตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจที่สำคัญ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งจากความต้องการที่เหมือนกัน การสร้างความเชื่อมั่น ให้การศึกษาและข้อมูลแก่สาธารณชน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทุกคนทุกกลุ่มมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตย และส่งเสริมธรรมาภิบาล หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมีมากขึ้นมีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร ทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้นระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นจะมีความสำคัญและจำเป็นมาก ตั้งแต่การคัดเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ บริหารกิจการสาธารณะท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะต่างๆ เช่น การพูดคุยทางการเมือง การเขียนบทความหรือจดหมายแสดงความคิดเห็น การแสดงทัศนคติทางการเมืองของประชาชน โดยการออกแบบสอบถาม (Poll) ความคิดเห็น ต่อการดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นระบบระเบียบเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น

1.3 รูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มิลแบรท (Milbrath, 1971 : 12-16 ; อ้างถึงใน วัชรีย์ คำานกุล, 2541 : 12-13)

ได้จำแนกรูปแบบในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 6 รูปแบบ คือ

1. การเลือกตั้ง (Voting) เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ซึ่งรวมหมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับความรักชาติ (Patriotic Acts) เช่น การเคารพธงชาติ การเสียดยาณี การเคารพกฎหมาย และการสนับสนุนประเทศให้ทำสงครามแม้ตนเองจะไม่เห็นด้วย แต่สำหรับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นเพียงการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน กล่าวคือ บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะกระทำไปโดยความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดีมากกว่า ที่จะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะกระทำไปโดยความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองที่ดีมากกว่า ที่จะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นเสียงตนจะมีผลทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไม่จำเป็นต้องอาศัยการสื่อข่าวและการจูงใจมาก เหมือนกิจกรรมทางการเมืองอื่นๆ ผู้ไปลงคะแนนเสียงอาจไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเมืองในรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ในทางกลับกันผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นในรูปแบบอื่นๆก็อาจไม่ไปลงคะแนนเสียงก็ได้

2. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and Campaign Workers) หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนการเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนให้ประชาชนให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบ การลงสมัครรับเลือกตั้ง และการร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้เป็นแผนของความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ

3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activists) เป็นการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม หรือร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว เพื่อเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับทางราชการ ในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทในชุมชนจึงนับว่าเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูงตลอดจนมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชน

4. การติดต่อกับทางราชการ (Contracting Officials) เป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงของบุคคล ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเอง เท่านั้น เช่น การติดต่อกับทางราชการในเรื่องการเสียดยาณี โรงเรียน การทำถนน การติดต่อขอรับสวัสดิการ เป็นต้น

5. การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) ขอบเขตของกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบนี้ คือ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือก่อให้เกิดจลาจล เพื่อบังคับให้รัฐบาลแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเปิดเผยต่อสาธารณชน ถ้ารัฐบาลทำสิ่งที่ผิดศีลธรรม การเอาใจใส่กับชุมชนประท้วง การทั้งการเข้าร่วมกับกลุ่มประท้วง รัฐบาล และการปฏิเสธ การยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

6. การเป็นผู้ส่งข่าวสารทางการเมือง (Communicators) ได้แก่ การติดต่อข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเขากระทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือส่งคำคัดค้านเมื่อเขากระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง การให้ความสนใจแก่ทางราชการ และการเขียนจดหมายหรือบทความถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้ที่เข้าร่วมแบบนี้ มักเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมาก และมีความสนใจทางการเมืองมากด้วย การเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองเหล่านี้จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล มากกว่าเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองหรือผู้รักชาติ แต่ไม่ค่อยแสดงออกด้วยการประท้วง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการใช้สิทธิเลือกตั้ง ถือเป็น การแสดงออกของประชาชนอีกวิธีหนึ่ง ในการใช้สิทธิตามที่กำหนด ซึ่งวิบูลย์ แซ่มชื่น (2554 : 21) ได้กล่าวถึงการเลือกตั้งว่า หลักอำนาจการปกครองจากการเลือกตั้ง หลักการนี้คือหลักอำนาจธิปไตย “โดยประชาชน” ที่ต้องการให้ผู้ปกครองต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยประชาชนเป็นผู้เลือกมานั่นเอง หัวใจของระบอบประชาธิปไตย คืออำนาจธิปไตยเป็นของประชาชน ประชาชนต้องมีสิทธิการลงคะแนน เป็นการแสดงถึงเจตนาของประชาชนที่ต้องการให้พรรคนี้เป็นผู้มีอำนาจในการบริหาร การไม่ฟังเสียงประชาชน ถือได้ว่าเป็นการไม่ยึดหลักประชาธิปไตย ก่อให้เกิดปัญหาตามมาเสมอ

แอลมอน และเพาเวล (Almond and Powell. 1976 ; อ้างถึงใน เภญจมาศ เมืองเกษม. 2548 : 11-12) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ละเอียดชัดเจน โดยการแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ

1. แบบปกติ (Conventional Forms)
2. แบบไม่ปกติ (Unconventional Forms)

โดยแต่ละรูปแบบมีการจำแนกออกเป็นแบบย่อยๆ อีกดังนี้ คือ

- 2.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบปกติ
 - 2.1.1 การออกเสียงเลือกตั้ง
 - 2.1.2 การพุดจาปรึกษาเรื่องการเมือง

- 2.1.3 กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- 2.1.4 การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ
- 2.1.5 การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง
- 2.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่ปกติ
 - 2.2.1 การยื่นข้อเรียกร้อง
 - 2.2.2 การเดินขบวน
 - 2.2.3 การเข้าประจันหน้ากัน
 - 2.2.4 การละเมิดกฎระเบียบของสังคม
 - 2.2.5 การใช้ความรุนแรงทางการเมือง
 - 2.2.6 สงครามกองโจรและการปฏิบัติ

ไน และเวอร์บา (Nie and Verba. 1975 ; อ้างอิงใน เสกสรร ประเสริฐกุล. 2552 : 181) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งได้หลายแบบ หากมองพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มด้านการเลือกทางเลือกที่จะมีอิทธิพลต่อรัฐบาล อาจแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมซึ่งทำให้ประชาชนมีบทบาททางการเมืองได้จริง ดังต่อไปนี้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงประเภทและกิจกรรมย่อยของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ประเภทการมีส่วนร่วมทางการเมือง	กิจกรรมย่อยของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
การหาเสียง (Camping acts)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การชักจูงคนอื่นให้รู้ถึงวิธีเลือกตั้ง 2. การทำงานอย่างแข็งขันให้กับพรรคการเมือง 3. การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง 4. การบริจาคเงินให้กับพรรคการเมือง 5. การเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง
การเลือกตั้ง (Voting acts)	<ol style="list-style-type: none"> 6. เลือกตั้งระดับชาติเป็นประจำ 7. เลือกตั้งระดับท้องถิ่น
กิจกรรมชุมชน (Communal acts)	<ol style="list-style-type: none"> 8. ทำงานกับคนอื่นเพื่อแก้ปัญหาท้องถิ่น 9. ก่อตั้งกลุ่มทำงานเพื่อแก้ปัญหาท้องถิ่น 10. เป็นสมาชิกที่แข็งขันของกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาชุมชน 11. ติดต่อเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นพร้อมกับคนอื่น 12. ติดต่อเจ้าหน้าที่นอกท้องถิ่นพร้อมกับคนอื่น 13. ติดต่อเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเรื่องเกี่ยวกับสังคม 14. ติดต่อเจ้าหน้าที่นอกท้องถิ่นเรื่องเกี่ยวกับสังคม
การติดต่อเฉพาะเรื่อง (Particularized contacts)	<ol style="list-style-type: none"> 15. ติดต่อเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง

โรเบิร์ต ดาห์ล (Robert A. Dahl. 1971: 145) นักรัฐศาสตร์ชาวอังกฤษกล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้ คือ เป็นกิจกรรมที่กระทำโดยสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมือง รวมถึงการลงคะแนนเสียง การเป็นสมาชิกและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มทางการเมือง เช่น ความเคลื่อนไหวพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ สถาบันทางการเมือง อีกทั้งกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ เช่นการอภิปรายทางการเมือง หรือร่วมชุมนุมเพื่อรับฟังเหตุการณ์ความเป็นไปทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของทางทหาร หรือสมาชิกทางการเมืองนั้น

เวอร์บา ไน และคิม (Verba, Nie and kim. 1978 ; อ้างถึงใน ฤทัยรัตน์ กาถึง. 2543 : 7)

ได้แบ่งรูปแบบต่างๆของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมของบุคคลแต่ละคนในการเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในการปกครอง สิทธิในการเลือกตั้งจึงอาจนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมรัฐบาลแต่การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจะแตกต่างไปจากกิจกรรมการเข้าร่วมในรูปแบบอื่นๆที่สังคมเป็นผู้กำหนดโอกาสให้ เช่น 4 ปี ต่อครั้ง จึงทำให้ความรู้สึกสร้างสรรค์ของคนมีน้อยมาก

2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมในลักษณะเดียวกันกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่รูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง กิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ประชาชนอาจใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพลที่เขาพึงมีต่อผลการเลือกตั้ง นอกเหนือจาก 1 เสียง ที่เขาได้สิทธิในการเลือกตั้งแล้ว กิจกรรมรณรงค์หาเสียงนี้นับเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างยากเมื่อเปรียบเทียบกับ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. กิจกรรมชุมนุม เป็นกิจกรรมกลุ่มหรือองค์กรที่ราษฎรร่วมกันดำเนินการ เพื่อแก้ไข ปัญหาสังคมและการเมือง ในกรณีนี้ราษฎรจะร่วมมือกัน เพื่อให้อิทธิพลการดำเนินงานของรัฐบาล กิจกรรมรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอนและมีอิทธิพลมาก

4. การติดต่อเป็นการเฉพาะเป็นรูปแบบสุดท้ายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเกี่ยวเนื่องกับราษฎรบุคคลไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ เพื่อให้แก้ไขใดๆ เฉพาะตัว หรือของครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลน้อยมาก

สรุปได้ว่า รูปแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตย สามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ โดยมีกฎหมายรองรับให้กระทำได้ หรือต้องการจะทำวิธีการที่สำคัญและยอมรับปฏิบัติใช้กันทั่วไปในระบอบประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้ง ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น การเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุดในทางการวิจัยสามารถวัดระดับ ประเมินค่าของพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างแน่นอนชัดเจนมากกว่าพฤติกรรมอื่นๆ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการเป็นระบบการเมืองแบบเผด็จการไม่ยอมรับและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม โดยจะมีกฎหมายห้ามไว้อย่างชัดเจน แม้ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยบางประเทศจะมีได้ห้ามแต่ไม่ได้ระบุ หรือมิได้มีกฎหมายรองรับว่าให้กระทำได้

1.4 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2551: 10) กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับต่ำหรือกลุ่มผู้ดู (Onlookers) คือ การให้ความสนใจต่อข่าวสารและแลกเปลี่ยนทางการเมือง การถกเถียงปัญหาทางการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียง การเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ และการร่วมชุมนุมทางการเมือง

2. ระดับกลางหรือระดับผู้มีส่วนร่วม (Participants) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในโครงการชุมชน การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และการช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

3. ระดับสูงหรือระดับนักกิจกรรม (Activists) ได้แก่ การเป็นผู้นำกลุ่มผลประโยชน์ ทำงานเต็มเวลาให้แก่พรรคการเมือง และได้รับตำแหน่งทางการเมือง

ถวิลวดี บุรีกุล (2552 : 12-15) ได้กล่าวถึง ระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งออกได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ ก็คือ การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจากระดับต่ำสุด ไปหาระดับสูงสุด และจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผน โครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับารตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับวิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆอย่างไรก็ดี เพื่อป้องกันมิให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจดุลพินิจในการให้หรือไม่ให้ข้อมูลดังกล่าวแก่ประชาชน จึงควรมีข้อกำหนดให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำและกระทำอย่างทั่วถึงด้วย ยกเว้นข้อมูลบางประเภท เช่น เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ

การริเริ่มโครงการต่างๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น

3. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่า การเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจากันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการ และประชาชนเพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

4. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้อนุญาตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน

5. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เป็นขั้นการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6. ระดับร่วมคิดตามตรวจสอบและประเมินผล ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชนเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด และจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด

1.5 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ฉัตรระวี ปรีสุทธิญาณ (2549 : 12-13) การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดสภาพปัญหาและอุปสรรคหลายประการ หลายรูปแบบในการมีส่วนร่วม โดยสรุปว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเชิงกฎหมายสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงสภาพปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบการมีส่วนร่วม	ปัญหา/อุปสรรค
<p>การเข้าชื่อเสนอ ข้อบัญญัติท้องถิ่น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ไม่สอดคล้องกับขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง บางแห่งมีขนาดเล็กและขนาดใหญ่แตกต่างกัน 2. ประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้ความสามารถในการร่างข้อบัญญัติ เนื่องจากต้องร่างข้อบัญญัติทั้งฉบับประกอบคำร้องมาเสนอต่อประธานสภา 3. การไม่ได้กำหนดให้มีหน่วยงานรัฐให้ความช่วยเหลือจัดทำร่างข้อบัญญัติที่เสนอโดยประชาชน ซึ่งเป็นภาระของประชาชนในการจัดทำร่างและรวบรวมลายมือชื่อ และระยะเวลาในการตรวจสอบคำร้องของประธานสภาท้องถิ่น ทำให้ทั้งสองขั้นตอนใช้เวลานาน 4. ขั้นตอนของการพิจารณาของสภาท้องถิ่นมิได้กำหนดให้ตัวแทนประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็น อธิบาย หรือชี้แจงข้อเท็จจริงในสภาท้องถิ่น
<p>การลงคะแนนเสียงถอด ถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าชื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นค่อนข้างสูง ความเป็นไปได้มีน้อยมากสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ 2. การกำหนดคะแนนเสียงที่เห็นด้วยกับการถอดถอน ต้องมีผู้มาลงคะแนนเสียงเห็นด้วยกับการถอดถอนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนน ในทางปฏิบัติเป็นอุปสรรคอย่างมาก 3. การใช้เขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแทนเขตเลือกตั้งในการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการเข้าชื่อของประชาชน
<p>การออกเสียง ประชามติ</p>	<p>การออกเสียงประชามติในระดับท้องถิ่นมีน้อยมาก แม้ว่าจะมีการบัญญัติไว้ในกฎหมายของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง(ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546</p>

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย (2554 : เว็บไซต์) กล่าวว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ ปัญหาความตื่นตัวทางการเมือง ปัญหาวัฒนธรรมทางการเมือง ปัญหาจากบทบาทของพรรคการเมือง

ปัญหาความตื่นตัวทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมแบบสมัครใจ ไม่ใช่เป็นแบบปลุกกระดม สำหรับการมีส่วนร่วมแบบเสรีหรือแบบสมัครใจนี้จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองหรือความตื่นตัวทางการเมืองเสียก่อนแต่คนไทยยังมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ เช่น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งมีอัตราส่วนน้อยกว่าร้อยละ 50 ของผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ที่ไปออกเสียงก็มักจะถูกจ้างวาน ชักจูงหรือถูกระดมไป การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยจากอดีตเป็นต้นมา ส่วนใหญ่ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วม ทั้งในด้านการสนับสนุนหรือการต่อต้าน แสดงให้เห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่มีความนิ่งเฉยทางการเมือง ส่วนมากอยู่ในกลุ่มของผู้นำทางการเมืองไม่ก็กลุ่มไม่ก็ตระกูล แม้แต่การปฏิวัติเมื่อ พ.ศ.2475 ก็ตาม เหตุการณ์ที่แสดงถึงความตื่นตัวทางการเมืองและการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างกว้างขวางคือ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 มีประชาชน นิสิต นักศึกษา นักเรียน ร่วมกันเรียกร้องรัฐธรรมนูญต่อต้านการปกครองของจอมพลถนอม กิตติขจร ในการปลุกเร้าความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในชนบท แต่เป็นประเภทคิดกฎหมาย คือ การล้มล้างรัฐบาล ระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมโดยการใช้กำลังและความรุนแรงดังนั้นปัญหาสำคัญของการมีส่วนร่วมของไทยอย่างหนึ่งคือ ประชาชนยังมีความนิ่งเฉย หรือไม่ตื่นตัวทางการเมืองมากพอ

ปัญหาวัฒนธรรมทางการเมืองและการศึกษา

วัฒนธรรมทางการเมืองที่มีส่วนร่วมในการกระตุ้นให้ประชาชน มีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นคือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมสำหรับเมืองไทย มีงานวิจัยหลายเรื่องสรุปและแสดงถึงว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยไม่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะประชาชนโดยทั่วไปเชื่อว่าการเมือง หรือการบริหารประเทศเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อยบางกลุ่มเท่านั้น อีกประการหนึ่งคนไทยยังเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์อย่างชัดเจนจนเกินไป แต่ถ้าเข้าร่วมก็มักจะมีวัตถุประสงค์อย่างอื่น เช่น เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินทองหรือการช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ใช่เป็นเรื่องของสำนึกทางการเมืองลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย

อีกประการหนึ่งที่ไม่สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือการยอมรับ
 ในอำนาจนิยมของความเป็นข้าราชการ นั่นคือ ประชาชนโดยทั่วไปมองว่าข้าราชการเป็นชนชั้นผู้นำ
 เมื่อข้าราชการแนะนำหรือชักจูงไปในทางใดประชาชนจึงมักปฏิบัติตามโดยไม่ได้แย้ง ซึ่งไม่สอดคล้อง
 กับหลักการของประชาธิปไตย ในด้านการศึกษาการจัดการเรียนการสอน ยังคงยึดนโยบายจาก
 ส่วนกลางยังไม่มีกระจายอำนาจทางการศึกษาลงไปสู่ภูมิภาค และท้องถิ่นในการจัดการเรียนการ
 สอนในโรงเรียนก็เช่นกัน ยังคงเป็นบทบาทของผู้บริหารและครูเท่านั้นนักเรียนและผู้ปกครองยังไม่มี
 ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น

ปัญหาจากบทบาทของพรรคการเมือง

การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยมีสาเหตุอีกประการหนึ่งคือการขาดองค์กร
 หรือสถาบันทางการเมืองที่คอยกระตุ้นให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นทางการเมืองอยู่เสมอ และ
 เป็นกลุ่มเป็นก้อน สถาบันทางการเมืองที่สำคัญคือ “ระบบพรรคการเมือง” (Political Party)
 ในปัจจุบันพรรคการเมืองยังเป็นองค์กรที่อ่อนแอ และขาดความเป็นสถาบันที่ต่อเนื่องดีพอปัญหาที่
 สำคัญที่สุดของพรรคการเมืองไทย คือ การขาดองค์กรที่ซับซ้อนพอที่จะเผชิญกับความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น
 อย่างรวดเร็วพรรคการเมืองไทยตั้งขึ้นจากการรวมตัวของบรรดาสมาชิก เพื่อสนับสนุนผู้นำทาง
 การเมืองคนใดคนหนึ่งเท่านั้นพรรคการเมืองทุกพรรคไม่ว่าพรรคเล็กหรือพรรคใหญ่มีสาขาพรรค
 น้อยมาก สาขาบางแห่งมีรูปแบบที่เป็นทางการแต่ไม่มีบทบาทอะไร

ถวิถวิ นูริกุล (2552 : 15-20) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและ
 กระบวนการ พบว่าเหตุการณ์ต่างๆที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบต่างๆในระยะ
 60 ปีที่ผ่านมายังมีปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่มาก ถึงแม้ช่วงหลังจะดีขึ้น
 บ้างด้วยการมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ซึ่งปัจจุบันได้ยกเลิกไปแล้ว แต่ก็
 ยังมีข้อจำกัดในการเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ ยกเว้นชนชั้น
 ผู้นำที่สามารถใช้ประโยชน์จากการหาช่องว่างของกฎ ระเบียบ และอำนาจที่มีพร้อมระบบอุปถัมภ์เข้า
 หาผลประโยชน์ จนนำมาสู่ความขัดแย้งต่างๆ และจากการที่ประชาชนไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมใน
 กระบวนการทางนโยบายของรัฐ ด้วยอุปสรรคต่างๆมีมากมายที่ทำให้ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการมีส่วน
 ร่วมของประชาชนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ปัญหาต่างๆ ที่มีการศึกษามาก่อนแล้วโดยสถาบันพระปกเกล้า (คณิงนิจ ศรีบัวเยี่ยม
 และคณะ. 2545 : บทคัดย่อ) และจากกรณีการมีส่วนร่วมต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิด และความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในส่วนที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และความเชื่อคั้งเดิมที่คิดว่า ข้าราชการคือ นายของประชาชน ประชาชนไม่มีความรู้ความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจใดๆ ได้ ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้จึงมีจำกัด

2. ปัญหาโครงสร้างกฎหมายและกระบวนการนโยบายที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม เพราะช่องทางเข้าถึงกระบวนการต่างๆ เป็นไปโดยยาก และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่จะช่วยเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเหล่านี้ยังไม่ออกมาใช้ ทำให้ความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วมไม่ชัดเจน และตีความต่างๆ กันไปหลายๆ ฝ่าย จนประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมตามปกติได้ กฎหมายต่างๆ ที่ควรจะออกมามา โดยเร็วแต่มีได้ออกมา อาทิ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน (ซึ่งมีไว้เพียงเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังความคิดเห็นประชาชนเท่านั้น)

3. ปัญหาการใช้เครื่องมือการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากความรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างๆ และประชาชนไม่เท่ากัน ประกอบกับ เทคนิคของการมีส่วนร่วมมิได้มีการเรียนการสอนกันมาก่อน การมีเพียงเครื่องมือไม่กี่ประเภทที่มักใช้กันเพื่อเป็นเครื่องแสดงถึงการจัดให้มีการมีส่วนร่วม แล้วจึงก่อให้เกิดปัญหาตามมาดังที่กล่าวมาแล้ว ประเทศไทยยังขาดแคลนผู้มีทักษะในการนำกระบวนการมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Meaningful public participation) ที่เพียงพอโดยเฉพาะในวงการราชการ เพราะในอดีตประชาชนเป็นเพียงผู้รับฟัง และเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องรับฟังประชาชน

4. ปัญหาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองและความพร้อมของประชาชน นับแต่อดีตการใช้วัฒนธรรมเชิงอำนาจ ที่เห็นการใช้อำนาจเหนือ (Power over) ประชาชนเป็นเรื่องปกติ เมื่อประชาชนเกิดรู้สึกสิทธิของตนในการมีส่วนร่วม และเรียกร้องสิทธินั้นบ้างก็ถูกผู้เคยชินกับวัฒนธรรมแบบเดิมๆ ที่เน้นการใช้อำนาจ เข้าจัดการ และนำไปสู่ความรุนแรงหลายครั้งหลายคราดังอดีต

5. ปัญหาด้านความพร้อมของภาครัฐ ความเคยชินของข้าราชการที่คอยรับฟังคำสั่งตามลำดับขั้นตอนของสายบังคับบัญชาไม่จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

6. ปัญหาเกี่ยวกับตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในด้านการเมือง
สรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีหลายรูปแบบได้แก่ การเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ไม่สอดคล้องกับขนาด เนื่องจากแต่ละแห่งมีขนาดเล็กใหญ่ต่างกัน รวมถึงประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้ความสามารถในการร่างข้อบัญญัติ การไม่กำหนดให้มีหน่วยงานรัฐในการช่วยเหลือจัดทำร่างข้อบัญญัติที่เสนอ โดยประชาชน ซึ่งเป็นภาระที่ประชาชนต้องจัดทำการร่างข้อบัญญัติเอง

1.6 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลายมาตรา (ถวิลวดี บุรีกุล. 2552 : 108-127) อาทิ

มาตรา 87 ได้กล่าวไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับชาติและระดับท้องถิ่น สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง” เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณชุมชน สนับสนุนให้ประชาชนรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ โดยให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสนับสนุนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยคำนึงถึงสัดส่วนการมีส่วนร่วมของหญิงและชาย

หมวด 7 การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน

มาตรา 163 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 164 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 270 ออกจากตำแหน่ง โดยระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว กระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการที่ประชาชนจะเข้าชื่อร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา 165 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ การจัดให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในเหตุที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใด อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.1 ตัวแปรด้านเพศ

ฤทัยรัตน์ กาทัง (2543) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากกว่าประชาชนเพศหญิง

ประสิทธิ์ สันติกาญจน์ (2530) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เพศ สถานภาพสมรส อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า เพศมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2.2 ตัวแปรด้านอายุ

โสภา วงศ์ใหญ่ (2552 : 94-95) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา ตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยด้านอายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแตกต่างกัน โดยช่วงอายุ 26- 35 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด อาจเป็นเพราะช่วงดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่สำเร็จการศึกษาและผ่านการเรียนรู้ทางการเมือง จึงมีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของตนเองต่อสังคม

ประมวลศิลป์ โภคสวัสดิ์ (2552 : 82-83) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างในเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลคืออายุ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้านความรู้ความเข้าใจ และความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการ และด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงหลังเลือกตั้ง

ประยูร พุทธิชาติ (2552 : 172) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินงานตาม โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดชายแดนภาคใต้ อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี จากผลการศึกษาพบว่า อายุมีผลต่อการมีส่วนร่วม

ร่วมในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดชายแดนภาคใต้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า อายุจะเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2.3 ตัวแปรด้านการศึกษา

อินเคเลส (Inkeles. 1974 ; อ้างอิงใน สมพิศ คล้ายวงษ์. 2543 : 20) กล่าวว่า การได้รับการศึกษาที่สูงจะมีความสำคัญอย่างมากต่อบทบาทของประชาชนและการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงขึ้นได้

ธีรยุทธ สุกเสมอใจ (2550 : 158) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก

ชุตินา ตู๋นาราง (2553 : 162) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชนในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยชุมชนมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำ เพราะการศึกษาทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น และทำให้มีความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

พิสิทธิ์ศักดิ์ ห้วยหงษ์ทอง (2553 : 142) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน เนื่องจากสถาบันศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่การเลือกตั้งย่อมมีความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.4 ตัวแปรด้านอาชีพ

กัลยา หนูสาย (2550 : 106) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษาพบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง

ชีวิต ไพรวรรณ (2550 : 124) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาชี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยอาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่น โดยประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต่างกัน

รัชดาภรณ์ ทองถนอม (2551 : 43) ได้ศึกษา ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตอำเภอบางบาล จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยด้านอาชีพมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยประชากรที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นที่แตกต่างกันไปด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า ปัจจัยด้านอาชีพมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.5 ตัวแปรด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

สมพิศ สุขแสน (2552 : 114) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ พบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบที่สุดในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนคือ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง จากสื่อช่องทางต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

อำนาจ โทบุราณ (2553 : 117) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการสื่อสารที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงานของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองมาก จะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. มากขึ้นด้วย

คมคาย อุตรพิมพ์ (2554 : 172) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดมหาสารคาม จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ดังนั้นจึงควรได้รับการส่งเสริมเพื่อให้สตรีได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.6 ตัวแปรด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเมือง

ไพฑูรย์ ผิวผาง (2549 : 129) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลตำบลเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น จากการศึกษาพบว่า ปัจจัย

ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา อย่าง
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 27.92

วันชัย วัฒนศัพท์ (2552 : 289-290) กล่าวว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารนั้นมีความสำคัญต่อ
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ถ้าประชาชนได้รับรู้ข้อมูลที่สมบูรณ์และชัดเจนเป็นจริง
ย่อมทำให้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของประชาชน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของโครงการการมี
ส่วนร่วมของประชาชนที่มีประสิทธิผล

พิสิทธิ์ศักดิ์ ห้วยหงษ์ทอง (2553 : 162) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
ร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
ตัวแปรการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน โดยถูกเลือกเข้าสมการเป็นอันดับหนึ่ง ทำนาย
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ร้อยละ 27.1

เอกวิทย์ ชีรวิโรจน์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของประชาชน: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จากการศึกษาพบว่า การรับรู้ข้อมูล
ข่าวสารของประชาชนส่งผลต่อปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเทศบาลเมืองนางรอง
จังหวัดบุรีรัมย์

ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.7 ตัวแปรด้านทัศนคติทางการเมือง

ยศวดี นนทรี (2544 : 133) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมือง
เมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า
ทัศนคติที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
และระดับความเป็นชุมชนเมืองของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล โดยประชาชนที่มีทัศนคติ
ระดับสูง และมีทัศนคติในทางบวกต่อการเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสูงที่สุด

อารีรัตน์ สุขผล (2550 : 77) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า
ปัจจัยจิตวิทยาทางด้านทัศนคติส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ชุตินา ตู้นาราง (2553 : 163) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การจัดการมูลฝอยชุมชนในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้าน
ทัศนคติมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยชุมชน มีความตระหนักถึงปัญหาของมูลฝอย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า ปัจจัยด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.8 ด้านความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งทางการเมือง

จิรวุฒิ อนุสรณ์นรการ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดยะลา พบว่า ปัจจัยความรู้สึกร่วมมีประสิทธิภาพทางการเมืองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

วีรพัชร พุดทอง (2549 : 75) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส พบว่า ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า ปัจจัยด้านความรู้สึกร่วมมีประสิทธิภาพทางการเมืองมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.9 ด้านการดำเนินงานของภาครัฐ

นัทธ์หทัย ชันคุณเจริญรัตน์ (2552 : 121) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาประชาธิปไตย ศึกษากรณี เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยการรับรู้สถานการณ์ทางการเมือง ด้านนโยบายและผลงานในพื้นที่ มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในการพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชน

สมพิศ สุขแสน (2552 : 109) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ พบว่า ด้านความพอใจในนโยบายและการบริหารงาน ประชาชนมีความพอใจในนโยบายและการบริหารงานของรัฐบาลหรือผู้บริหารท้องถิ่น ความพอใจดังกล่าวจะทำให้ลดการต่อต้านทางการเมืองและยังร่วมให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า การดำเนินงานของภาครัฐมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.10 ด้านผลตอบแทนจากกลุ่มการเมือง

วีระชัย เสงฆฎีกุล (2550 : 69) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและปัจจัยในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยอ้อ อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ พบว่า ด้านการได้รับตำแหน่งและค่าตอบแทน การที่ประชาชนเป็นสมาชิกพรรคการเมือง / กลุ่มการเมืองในเขตเทศบาลตำบล ฯ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 3.61 อยู่ในระดับมาก

วรทัศน์ วานิชอังกูร (2534: 35 - 36) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มจะเป็นตัวแปรที่สำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้ที่เป็นสมาชิกองค์การหรือชุมชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิก

นัทธ์หทัย ชันคุณจรรยารัตน์ (2552: 121) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาประชาธิปไตย ศึกษากรณี เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความต้องการผลประโยชน์ส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในการพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า ด้านผลตอบแทนจากกลุ่มการเมืองมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. บริบทเกี่ยวกับเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3.1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอเกษตรวิสัย

เมื่อปี พ.ศ. 2411 พระรัตนวงศา (เลน) ซึ่งเป็นเจ้าเมืองสุวรรณภูมิได้ถึงแก่กรรม อุปฮาด (คำผาย) และราชวงศ์ (เหง้า) จึงเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ กรุงเทพฯ ฯ โดยต่างฝ่ายต่างแย่งกันเพื่อขอรับพระราชทานเป็นเจ้าเมืองสุวรรณภูมิ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ๑ ตั้งให้อุปฮาด (คำผาย) เป็นพระรัตนวงษาเจ้าเมืองสุวรรณภูมิ ให้ราชวงศ์ (เหง้า) เลื่อนขึ้นเป็นอุปฮาด แล้วกลับขึ้นมารักษาการบ้านเมืองต่อไป (หม่อมอมรวงศ์วิจิตร. 2506 : 278-291)

พระรัตนวงศา เจ้าเมืองสุวรรณภูมิ และฝ่ายอุปฮาด (เหง้า) ซึ่งอยู่ในเมืองเดียวกันแต่ไม่มีความปรองดองกัน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2415 มีตราพระราชสีห์โปรดเกล้าฯ ไปทั่วหัวเมืองอีสานว่า ให้ไพร่ย้ายไปอยู่เมืองอื่นตามสมัครใจได้ จนเกิดการแบ่งไพร่เป็น 2 ฝ่าย (หม่อมอมรวงศ์วิจิตร 2506 : 290 - 292) อุปฮาด (เหง้า) จึงได้ขอตั้งบ้านคอนเสาโรงเป็นเมืองและขอเป็นเจ้าเมือง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งบ้านคอนเสาโรงเป็นเมืองเกษตรวิสัยและแต่งตั้งอุปฮาด (เหง้า) เป็นพระศรีเกษตรราชิชัย (เดิม วิชาภัยพจนกิจ. 2515 - 215) หรือพระศรีเกษตรราชิชัย (หม่อมอมรวงศ์วิจิตร. 2506 : 292) มีท้าวสังเป็นอัครฮาด ให้ท้าวพรหมบุตรของท้าวผายเป็นอัครวงศ์ ให้ท้าวสาเป็นนรบุตร แต่พระศรีเกษตรราชิชัยกับกรมการเมืองไม่ไปตั้งเมืองที่คอนเสาโรง แต่กลับไปตั้งเมืองที่บ้านกู่กระโดนในแขวงเมืองสุวรรณภูมิ มีประชาชนย้ายจากเมืองสุวรรณภูมิมายังเมืองเกษตรวิสัยจำนวน 4,800 กว่าคน หลังจากปกครองเมืองได้ 2 ปี พระศรีเกษตรราชิชัย (เหง้า) ได้ป่วยถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ.2417 อัครฮาด (สัง) จึงได้รักษาการบ้านเมือง

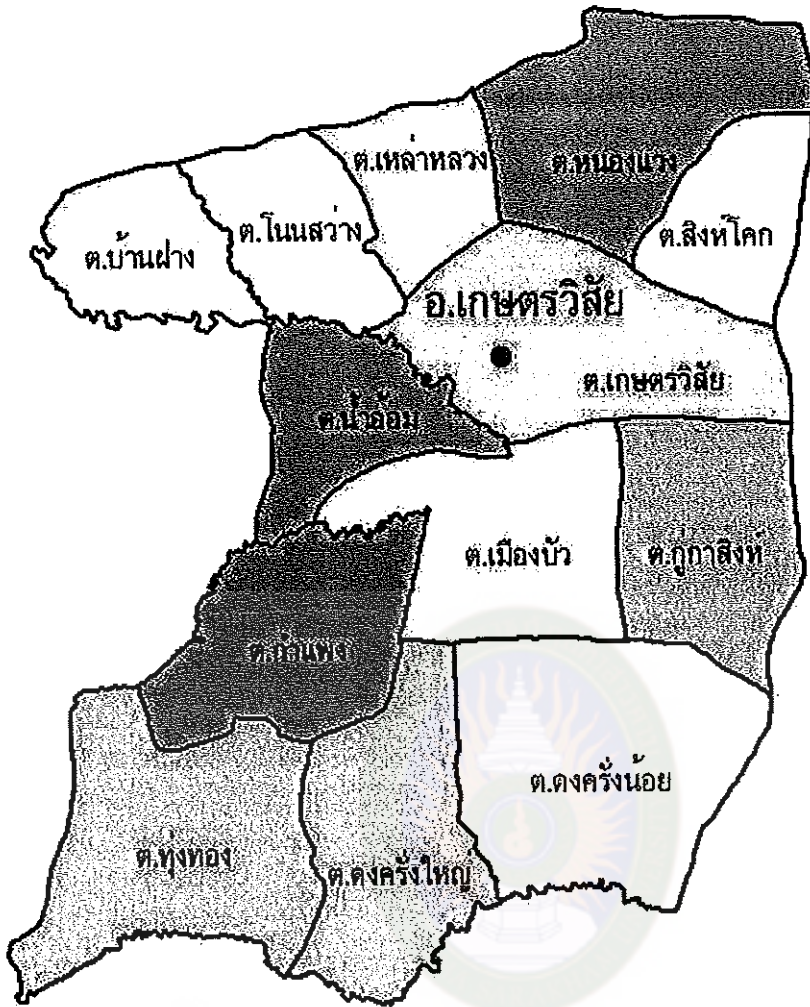
ต่อไป เนื่องจากในช่วงนั้นเกิดสงครามปราบฮ่อขึ้น จึงยังไม่ได้ขอรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าเมือง (หม่อมอมรวงศ์วิจิตร 2506 : 292 - 294)

หลังสงครามปราบฮ่อ ท้าวเพี้ยกรมการเมืองเกษตรวิสัยจึงขอพระราชทานโปรดเกล้าฯ ให้ฮ่อฮวด (สัง) ขึ้นเป็นพระศรีเกษตรราชิชัย แต่พระรัตนวงษา (คำสิง) เจ้าเมืองสุวรรณภูมิในขณะนั้น ได้คัดค้านต่อสมุหนายกว่า เมืองเกษตรวิสัยไม่ได้ไปตั้งที่บ้านดอนเสาโรง ตามที่ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ไว้ สมุหนายกพิจารณาเห็นว่า เมืองเกษตรวิสัย ได้ไปตั้งอยู่บ้านกู่กะโดนมานานเป็นเวลา 9 - 10 ปีแล้ว เมื่อครั้งที่พระรัตนวงษา (คำผาย) ยังมีชีวิตอยู่ก็ไม่ห้ามปรามไว้ และได้ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมั่นคงแล้ว จะให้ย้ายเมืองเกษตรวิสัยก็จะเกิดความลำบากเดือดร้อนขึ้น สมุหนายกจึงได้นำความทั้งนี้ ขึ้นกราบบังคมทูลได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งฮ่อฮวด (สัง) เป็นพระศรีเกษตรราชิชัยเจ้าเมืองเกษตรวิสัย และให้บ้านกู่กะโดนเป็นเมืองเกษตรวิสัย แต่ นับเป็นต้นมา จนกระทั่งถึงช่วงปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 เมืองเกษตรวิสัย ได้เปลี่ยนสถานะเป็นอำเภอเกษตรวิสัย

ปัจจุบัน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของตัวจังหวัดร้อยเอ็ด ประมาณ 47 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 805.81 ตารางกิโลเมตร อยู่ในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ อาชีพส่วนใหญ่ของประชากร คือ อาชีพทำนาเป็นหลัก มีองค์การบริหารส่วนตำบล 13 แห่ง บุคลากรเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 52 คน พนักงานส่วนตำบล จำนวน 177 คน มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่ออำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศใต้	ติดต่ออำเภอชุมพลบุรี และอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
ทิศตะวันออก	ติดต่ออำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	ติดต่ออำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย

จังหวัดมหาสารคาม ดังแผนภาพที่ 1

แผนที่ 2 แผนที่อำเภอเกษตรวิสัย
(กรมส่งเสริมการเกษตร. 2554 : เว็บไซต์)
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.2 ข้อมูลทั่วไปเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย

เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นหน่วยงานราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลตำบลเกษตรวิสัย ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอน 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลของนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัดและกระทรวงมหาดไทย โดยมีนายกเทศมนตรีตำบลเกษตรวิสัยเป็นผู้บริหารสูงสุด มีภารกิจอำนาจหน้าที่ภายใต้ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และมติ ครม.ที่เกี่ยวข้อง

3.3 ที่ตั้ง/อาชีพ/จำนวนประชากร

เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย ตั้งอยู่ที่ตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 8.22 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,137.5 ไร่ มีจำนวน 11 หมู่บ้าน 13 ชุมชน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเกษตรวิสัย, หมู่ที่ 2/1 คุ่มวัดธาตุ, หมู่ที่ 2/2 คุ่มป่าเม็ก, หมู่ที่ 3/1 บ้านหนองแวง, หมู่ที่ 3/2 บ้านหนองแวง, หมู่ที่ 4 บ้านป่ายาง, หมู่ที่ 8 คุ่มไต้, หมู่ที่ 9 บ้านหนองแวง หมู่ที่ 10 คุ่มป่าปาก, หมู่ที่ 13 คุ่มน้อย, หมู่ที่ 14 คุ่มน้อย, หมู่ที่ 15 บ้านป่ายาง และหมู่ที่ 16 คุ่มกลาง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 130 - 160 เมตร

ประชากร จำนวน 12,053 คน แยกเป็น ชาย 5,898 คน หญิง 6,155 คน จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 3,778 ครัวเรือน (ข้อมูล ณ วันที่ 9 พฤษภาคม 2551) โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับตำบลสิงห์โคก ตำบลหนองแวง ตำบลเหล่าหลวง
ตำบลโนนสว่าง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศใต้ ติดกับตำบลคูกาสิงห์และตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย
จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันออก ติดกับตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันตก ติดกับตำบลน้ำอ้อม อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อมูลอาชีพของตำบล อาชีพหลักคือการทำงาน อาชีพเสริมคือหัตถกรรม มีสถานที่สำคัญของตำบล ได้แก่ กู่กระโดน วัดธาตุ ลำน้ำเสียวใหญ่ ลำน้ำเสียวน้อย และลำกุด

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปิยพร ติตย์ประเสริฐ (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาเฉพาะชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนคือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ ต้องใช้เวลาหาเลี้ยงชีพ ยังส่งผลต่อความสนใจในการติดตามข่าวสารทางการเมืองเลือกตั้งในระดับต่ำ และที่สำคัญคือต้องมีแรงจูงใจเช่น เงินทอง สิ่งของ หรือมีผลประโยชน์แทน จึงจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

สมพิศ สุขแสน (2552: 109) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิษฐ์ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมี

ส่วนร่วมโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ การเคลื่อนไหวกองการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจังอยู่ในระดับต่ำ

ธนพล กุลเพชร โชติ (2552) การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางเครสซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 351 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบการตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open Form) มีความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9761 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมในระดับมากทุกด้านเช่นกัน คือ ด้านการเมือง การเลือกตั้งเทศบาล ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ตามลำดับ

นัญญิกาล ศรีจันทร์ โท (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตการบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอขามเฒ่าสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปวีณา อุดมกัน (2553) ในการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$) และเมื่อพิจารณารายด้าน ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านการร่วมรณรงค์ทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$) 2) ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$) 3) ด้านการแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$) 4) ด้านการมีบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$)

ประเสริฐ สะภา (2554) การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มี

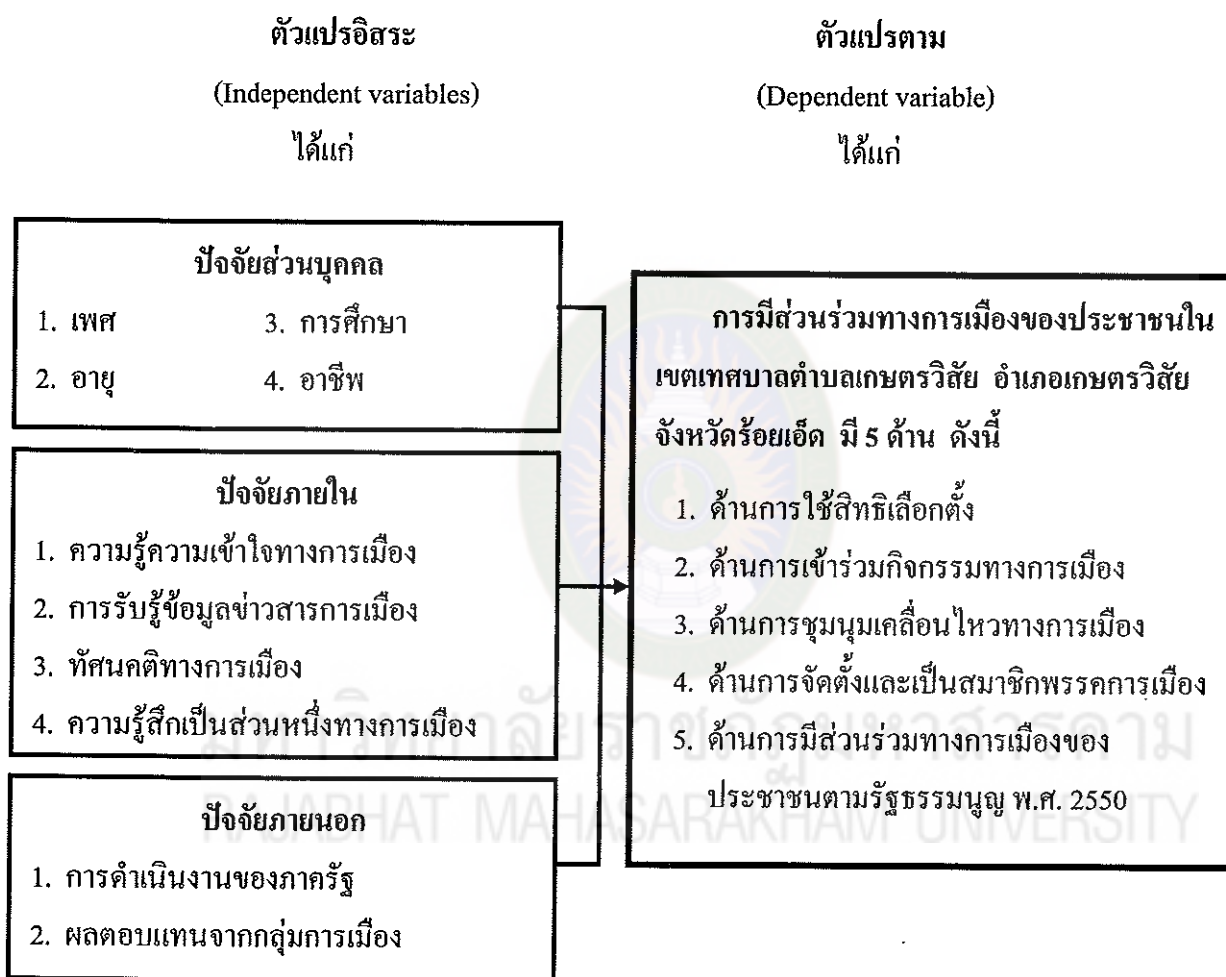
วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 2) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งของตำบลมหาไชย จำนวน 350 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้ 1) ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมาได้แก่ ด้านการแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการรวมกลุ่มผลประโยชน์ 2) ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีดังนี้ ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ มีการทุจริตซื้อสิทธิ์ขายเสียง ประชาชนไม่สนใจในกิจกรรมการเมืองท้องถิ่น ประชาชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเรื่องการเมืองท้องถิ่น และนักการเมืองท้องถิ่นไม่นำข้อคิดเห็นจากประชาชนไปปฏิบัติ ประชาชนไม่ค่อยจะรวมกลุ่มกัน และประชาชนไม่กล้าแสดงออกถึงความต้องการต่าง ๆ เท่าที่ควร ข้อเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีดังนี้ ควรประชาสัมพันธ์การไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มาก จัดตั้งอาสาพัฒนาประชาธิปไตย การกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดความสุจริตและเป็นธรรม ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของการเมืองท้องถิ่น โดยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง จัดป้ายประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น และรวมกลุ่มกันเพื่อที่จะได้ มีแรงผลักดันสิ่งที่ประโยชน์ต่อส่วนรวม จัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ และจัดทำผู้รับเรื่องราวรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอกเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาจากการค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยของ วิบูลย์

เข้มชื่น วันชัย วัฒนศัพท์ พุทธิสาณ ชุมพล เสกสรร ประเสริฐกุล สมพิศ สุขแสน และสำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ (วิบูลย์ เข้มชื่น. 2554 : 93-97 ; วันชัย วัฒนศัพท์. 2552 : 289-294 ; พุทธิสาณ
ชุมพล. 2552 : 12 ; เสกสรร ประเสริฐกุล. 2548: 175; สมพิศ สุขแสน. 2552 : 117, และสำนักงานศาล
รัฐธรรมนูญ. 2552 : 8) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย